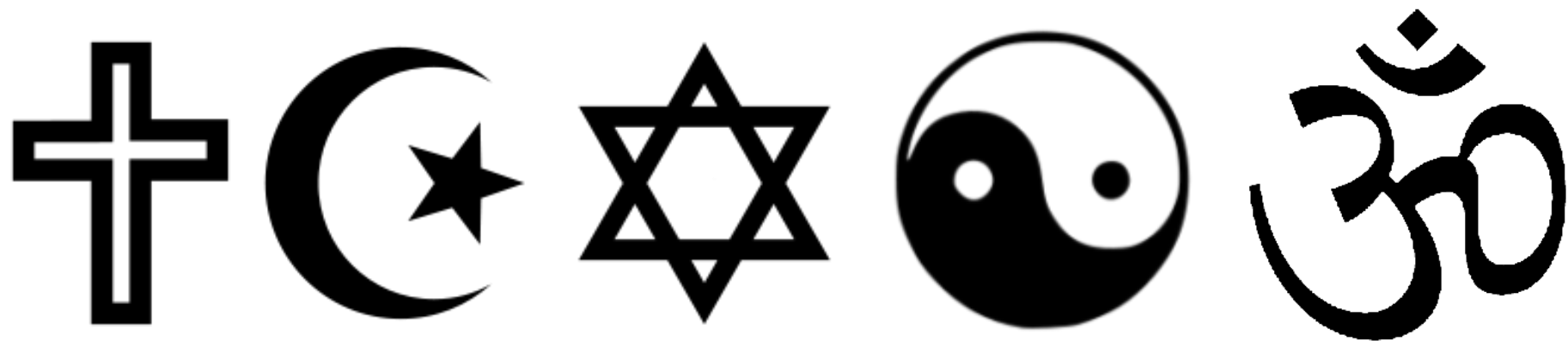


# RELIGIJA



# RELIGIJA U SOCIOLOGIJI

---

- tri glavna teoretičara religije u sociologiji:
  - Emile **Durkheim**
  - Karl **Marx**
  - Max **Weber**



# EMILE DURKHEIM – FUNKCIONALISTIČKA PERSPEKTIVA

- **RELIGIJA** – sustav vjerovanja i običaja prema **svetim stvarima** koji svoje pripadnike **ujedinjuje** u zajednicu koju nazivamo **Crkva**
- **CRKVA** – svaka **zajednica vjernika** koji se okupljaju oko sustava vjerovanja i običaja
- religija je odnos svetog (*sakralnog*) i profanoga (*svjetovnog*)
  - **sveto** – sve ono prema čemu se ljudi odnose s poštovanjem i što je posebno (*izuzeto iz rutine života i izaziva strahopoštovanje*)
  - **profano** – sve ono što je svakodnevno i rutinizirano (uobičajeno)
- razlika između svetog i profano nije u karakteristikama stvari ili bića već **u odnosu ljudi prema njima** (*npr. kalež, hostija, krava...*)
- religija je **vezivno tkivo društva** (posebno kada je riječ o obredima i ceremonijama)

## SKUP SIMBOLA



## RITUALI



## ZAJEDNICA VJERNIKA



# Elementarni oblici religijskog života

- osnovna značajka religije je stvaranje i očuvanje **solidarnosti u društvu** (*osjećaj pripadnosti zajednici*)
- E. **Durkheim** – „Elementarni oblici religijskog života”
  - proučavao je totemizam plemena Arunta (*kao elementarni oblik religioznosti*)
  - **izvor religije je u samom društvu**
  - totem simbolizira zajednicu, tako **društvo**, obožavajući toteme, **obožava samo sebe** – ceremonije i rituali jačaju zajednicu



# KARL MARX – KONFLIKTNA PERSPEKTIVA

---

- religija je za Marxa **oblik ljudskog samootuđenja** (*jer se ljudske vrijednosti pripisuju nekim višim silama*)
- smatrao je da će religija nestati
- religija je **iskrivljena slika stvarnosti** i djeluje kao **mehanizam društvenog nazora** (socijalne kontrole)
- *religija je opijum naroda* jer djeluje kao omamljujuće sredstvo koje olakšava patnju potlačenih u kapitalističkom sustavu



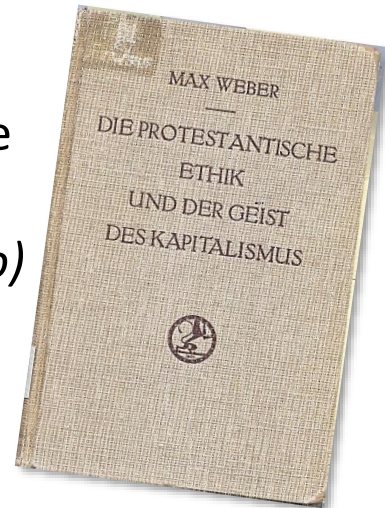
Religija kao oblik društvene kontrole

<https://youtu.be/wzC9siNXNHI>



# MAX WEBER – WEBEROVSKA PERSPEKTIVA

- usredotočio se na vezu između religije i društvenih promjena
  - moderne dr. promjene su bile inspirirane religijom (*npr. kapitalizam*)
  - *kako religijska etika utječe na ponašanje ljudi*
- djelo: *Protestantska etika i duh kapitalizma*
- posebnu pozornost pridaje protestantizmu (*kalvinizmu*)
  - sredstvo spasa je asketski način života i protestantska ideja predestinacije
    - *uspjeh u poslu predznak je uspjeha u zagrobnom životu*
- razlog zašto se kapitalizam razvio na zapadu, a ne na istoku krije se u religijskim vrijednostima koje zagovara protestantizam za razliku od budizma i konfucijanizma (*naglašavaju nematerijalno*)





# RELIGIJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

---

- **SEKULARIZACIJA** (*posvjetovljenje*) – proces **opadanja važnosti** religije u društvu
- tri dimenzije sekularizacije:
  - **razina članstva** – **smanjenje broja članova** vjerske organizacije i pohađanja vjerskih obreda
  - **društveni utjecaj** – **smanjenje** političkog i socijalnog **utjecaja** Crkve i drugih vjerskih organizacija (*političke odluke nisu motivirane religijskim uvjerenjima*)
  - **dimenzija religioznosti** – odnosi se na **uvjerenja i vrijednosti** koje možemo primijetiti kod sljedbenika neke religije (*posjećenost obredu nije objektivan pokazatelj religioznosti*)

# RELIGIJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

- **VJERSKI FUNDAMENTALIZAM** – naziv za različite ideologije i pokrete koji **doslovno tumače** temeljne religijske tekstove i spise
  - nastoje cijeli društveni život uskladiti s religijskim tekstovima

## KRŠĆANSKI FUNDAMENTALIZAM

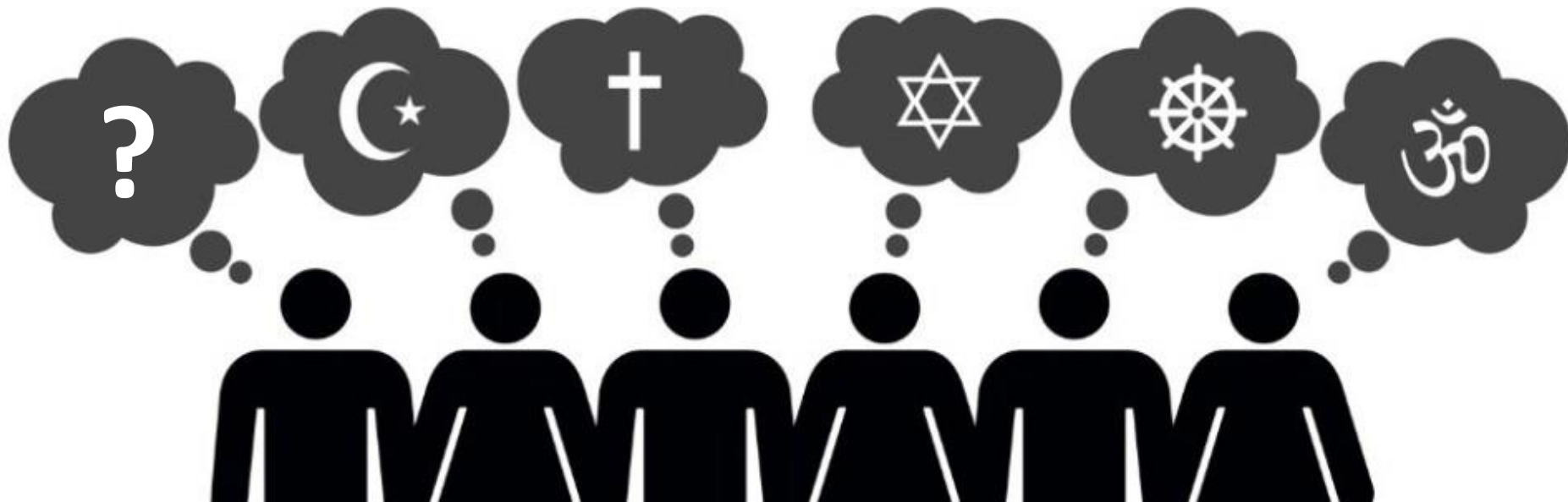
- **doslovno** tumače Bibliju
- naglašavaju **osobni doživljaj vjere** i rituale
- **negativan stav** prema modernim promjenama (sekularizaciji)
- *Nova kršćanska desnica u SAD-u*

## ISLAMSKI FUNDAMENTALIZAM

- **zagovaraju obnovu** islamskih vjerovanja i vrijednosti
- **ograničavanje sloboda** (političkih i osobnih)
- **negativan stav** prema modernim promjenama (sekularizaciji)
- *Iranska islamska revolucija (1979.), talibani, islamsko bratstvo, Boko Haram*

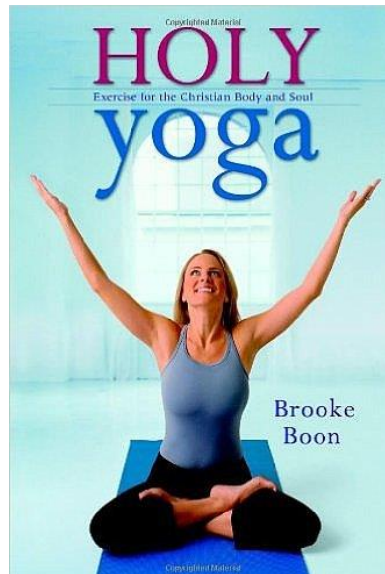
# RELIGIJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

- **TEORIJA RELIGIJSKOG TRŽIŠTA** – teorija koja tvrdi da pluralizam religija pruža ljudima veću mogućnost izbora
  - mehanizam ponude i potražnje primijenjen na religijsku ponudu



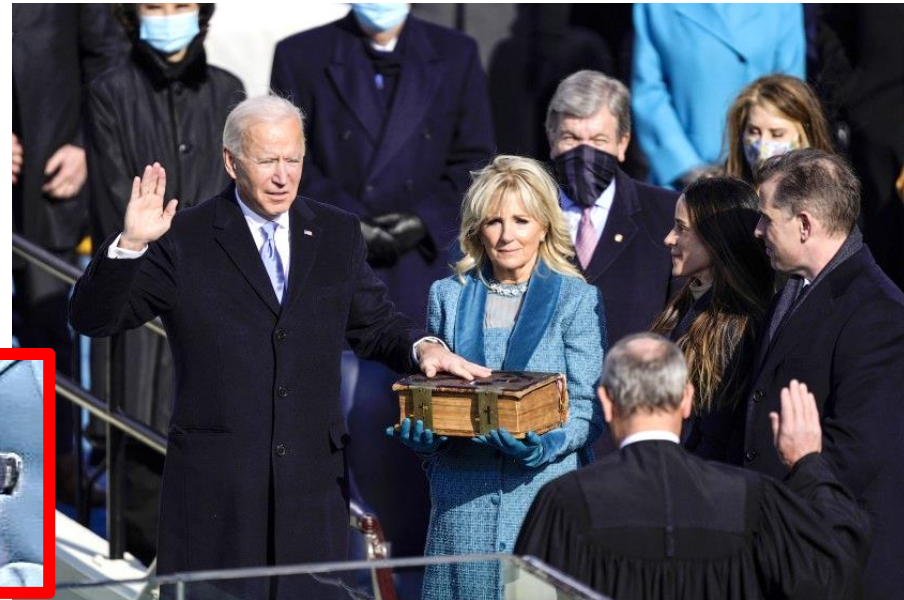
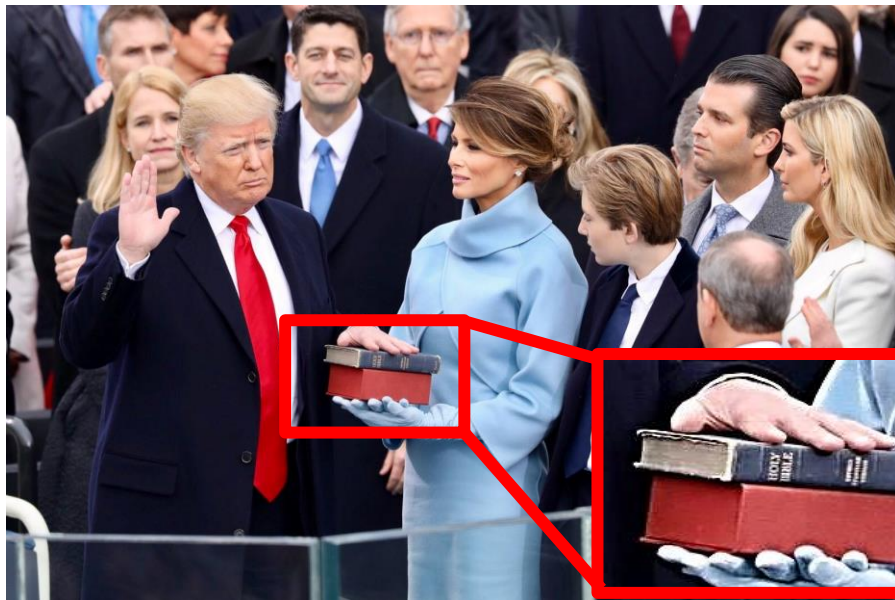
# RELIGIJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

- **PRIVATIZACIJA RELIGIJE** – proces u kojem se religija izdvaja iz javne sfere i prelazi u privatnu
  - prelaskom u privatnu sferu, **religija postaje privatna**
- **PRIVATNA RELIGIJA** – pojedinac odabire i personalizira sustav vjerovanja u skladu sa svojim **osobnim preferencijama**



# RELIGIJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

- **CIVILNA RELIGIJA** – sakraliziranje svjetovnih elemenata i pripadajućih vjerovanja i običaja koji nisu dio tradicionalnog religijskog sustava
  - **državni i nacionalni simboli** (sekularni simboli) doživljavaju se kao **svetinja** (*zastava, grb, himna, vojne parade...*)



# VRSTE RELIGIJSKIH ORGANIZACIJA

– četiri idealna tipa **religijskih organizacija**

**CRKVE**

**DENOMINACIJE**

**SEKTE**

**KULTOVI**

**POZITIVAN ODNOS  
PREMA DRUŠTVU**

**NEGATIVAN ODNOS  
PREMA DRUŠTVU**

**CRKVA**

**SEKTA**

**DENOMINACIJA**

**KULT**



# CRKVA

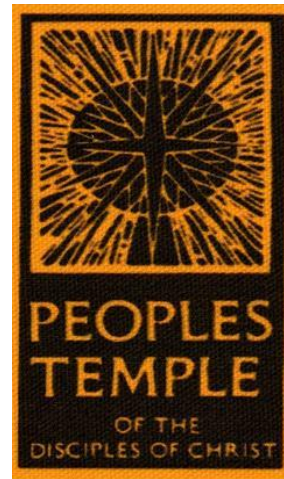
- velika, društveno prihvaćena vjerska organizacija s **formaliziranom strukturom vjerovanja, rituala** i **unutarnjom organizacijom moći**
- članom Crkve se postaje **rođenjem** (krštenjem)
- odnos prema društvu – **pozitivan**
- zagovara **tradicionalne** i **konzervativne vrijednosti**, u skladu sa svetim spisima
- Crkva drži da je jedina nadležna za tumačenje svetih spisa
- **formalizirani vjerski obredi**
- **svećenstvo** je **profesionalno** i **posebno školovano**





# SEKTA

- relativno **mala vjerska skupina** koja se najčešće **odvojila od Crkve**
- **odbacuje dominantne vrijednosti** i **način života šireg društva**
- **članovi su snažno odani grupi** i proživljavaju **duboko religiozno iskustvo**
- uglavnom su **zatvorene grupe** i **nepristupačne** nečlanovima
- **nema svećenstvo** nego najčešće **vođu** (karizmatskog)
- *npr. Amiši, Jim Jones – Hram naroda, Hare Krišna, Jehovini svjedoci, Scientologija...*



# DENOMINACIJA

- religijska skupina koja prihvaća postojanje drugih religija i uglavnom je **u suglasju s vrijednostima društva**
- **manji broj članova od Crkve**
- karakteristična je za SAD
- **odobrava odvajanje Crkve od države**
- imaju **profesionalno svećenstvo**
- prezbiterijanci, baptisti, metodisti...



# KULT

- **manje organizirana i privremena skupina**
- **ne temelji se na razrađenoj doktrini** i ne postavlja velike zahtjeve članovima
- skupine koje se bave transcendentalnom meditacijom, spiritistički kultovi, vjera u astrologiju i slično
- npr. kultovi sudnjeg dana – često završe tragično



Crkva eutanazije

